

>> Portada del llibre
La pell i els ossos,
de Georges Hyvernaud,
traduït al català
per Miquel Pairoli.

Quan l'escriptor fa de traductor

Per traduir cal humilitat, i Pairoli, que va traduir de manera esporàdica, d'humilitat en tenia a cabassos

Diuen que hi ha llengües que tenen escriptors que poden viure únicament dels seus llibres. Però aquí no, aquí els escriptors sempre fan alguna altra feina, que generalment està poc o molt relacionada amb la llengua o els llibres. I aquesta és la raó per la qual molts escriptors en algun moment s'han dedicat a la traducció. Això va fer Miquel Pairoli, que tanmateix amb tota la raó del món no es considerava traductor, sinó escriptor de creacions pròpies.

ANNA CASASSAS > TEXT

Diuem que hi ha llengües que tenen escriptors que poden viure únicament dels seus llibres. Però aquí no, aquí els escriptors sempre fan alguna altra feina, que generalment està poc o molt relacionada amb la llengua o els llibres. I aquesta és la raó per la qual molts escriptors en algun moment s'han dedicat a la traducció.

Això va fer Miquel Pairoli, que tanmateix amb tota la raó del món no es considerava traductor, sinó escriptor de creacions pròpies.

Alguna vegada que se li va demanar que parlés en presentacions o seminaris d'aquesta faceta seva de traductor ho feia com si ell pràcticament no hagués fet res, com si tan sols comptés el llibre i haver-lo traduït fos una cosa natural i simple, com si les frases li haguessin anat rajant l'una darrere l'altra totes soles. I sí, és evident que al capdavant és el llibre el que compta, però qui el fa llegidor és qui l'ha traduït, i en aquest cas Miquel Pairoli va posar tota

la seva mestria d'escriptor al servei de l'autor. De manera que la tria de cada paraula, la reflexió i la correcció que ell per força va haver d'aplicar per aconseguir el text fluid i eficaç que va arribar a impremta, no es noten gens en la lectura. El seu domini de l'ofici fa que no empasseguis mai amb cap frase, que llegeixis amb la sensació de llegir un llibre escrit directament en català.

La pell i els ossos

De les poques traduccions que va publicar, s'ha de destacar la de *La pell i els ossos*, de Georges Hyvernaud. D'una banda perquè és un llibre excepcional, i de l'altra perquè justament el seu traductor no va deixar que es perdés ni un gram de la força escruixidora del text. La llengua que hi fa servir Miquel Pairoli és forta i contundent, tal com exigia l'original. I, alhora, quan convé, aquesta mateixa llengua, en boca del mateix autor, arriba a ser tendra i subtil, com podem comprovar a la *Carta a la meva filla*, que es va publicar al número 100 de la revista *Senhal*

De les poques traduccions que va publicar, s'ha de destacar la de *La pell i els ossos*, de Georges Hyvernaud

de Girona i que tracta de la mateixa experiència, molt dura, però en un escrit adreçat, tal com indica el títol, a un infant.

Miquel Pairoli va presentar la publicació d'aquest llibre de *La pell i els ossos* diverses vegades, i sempre va parlar del text i del seu autor, menystingut en el seu temps, fent honor a la seva discreció proverbial, però deixant-nos a l'escapça sobre la feina que ell hi havia tingut. Ho va fer, entre altres ocasions, quan va participar en el cicle «Empremtes: traductors, els camaleons de la llengua», del Centre Cultural La Mercè, i igual que les altres vegades va treure importància a la feina que ell havia fet en el llibre i va parlar sobretot del text en si.

Però això no pot evitar que ens adonem que si ara ens és possible apreciar aquest llibre, que esborrona per la manera com reflecteix l'horror i la banalitat de la humiliació d'uns homes (igual com ens esborrona, però

d'una altra manera, el text que l'autor va dirigir a la seva filla), és gràcies a la precisió del llenguatge i les frases de Miquel Pairoli.

Perquè les seves traduccions, encara que haguessin representat una feina ocasional, demostren a bastament que posseïa l'amor per la llengua i l'empatia indispensable en el bon traductor per col·locar-se en la pell de l'autor i en l'atmosfera de l'obra.

En el pròleg que ell mateix va escriure per a aquest llibre d'Hyvernaud, Pairoli en deia: «escrit amb una prosa en què l'autor, més que la ploma, sembla que usi l'escarpa i el martell», i certament aquí Pairoli, com a traductor, ens brinda això al peu de la lletra. I en el mateix pròleg acaba afirmant que aquest llibre (i nosaltres, davant dels fets, hem d'afegir: i el seu traductor) ens «ofereix, intacte, tot el seu rigor literari i moral».

Anna Casassas és traductora.

>> *Acte d'homenatge a Miquel Pairoli en el marc dels Premis Casero, el 31 d'octubre de 2011.
Amb Lluís Muntada, Enric Sòria, Xavier Pla, Raimon i Carles Puigdemont.*

PERE DURAN

En el pròleg d'Hyvernaud, Pairoli deia: «escrit amb una prosa en què l'autor, més que la ploma, sembla que usi l'escarpa i el martell»